

Factsheet

Van Vlaamse makelij: het eindgebruik van Vlaams militair materieel

“De export van Vlaamse defensieproducten maakt een klein, maar wezenlijk deel uit van de wereldwijde wapenhandel. Vlaams militair materieel wordt gebruikt in een waaier aan wapensystemen, en ook ingezet in conflictsituaties wereldwijd.”

Vlaams militair materieel in verschillende soorten wapensystemen

De Vlaamse wapenexport wordt gerealiseerd door een relatief kleine groep van hoogtechnologische bedrijven en bestaat voornamelijk uit componenten die worden geïntegreerd in grotere wapensystemen. Die wapensystemen worden gebruikt in militaire toepassingen op land, zee of in de lucht. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om rupsbanden voor pantservoertuigen, beschermende kledij voor grondtroepen, vleugelonderdelen voor militaire transportvliegtuigen, beeldschermen voor duikboten, en radarapparatuur voor helikopters en patrouilleschepen.

Zowel binnen als buiten de EU, ook in conflictsituaties

Vlaamse militaire producten worden voornamelijk gebruikt door de krijgsmachten van EU-lidstaten, waaronder ook het Belgisch leger. Daarnaast vinden we Vlaams materieel ook terug bij de legers van onder meer de Verenigde Staten, Saoedi-Arabië, de Verenigde Arabische Emiraten, India en de Filipijnen.

Wapensystemen met Vlaamse onderdelen worden en werden ook ingezet in recente conflictsituaties. Zo wijzen case studies van het Vredesinstituut op eindgebruik van defensieproducten van Vlaamse bedrijven in bijvoorbeeld Afghanistan, Bahrein en Libië.

Concrete gevallen van eindgebruik

Barco exporteert controle- en managementsystemen naar Europese productievestigingen van Eurocopter voor integratie in de cockpit van de Tiger gevechtshelikopter die o.a. besteld werd door het Frans leger. Sinds 2009 zijn Franse Tiger-helikopters actief in Afghanistan en in 2011 werden ze ingezet in Libië.

Voertuigconstructeur Mol Cy participeert aan een contract van het Britse BAE Systems voor de levering van Tactica-voertuigen aan de Nationale Garde van Saoedi-Arabië. De Tactica-voertuigen worden in Saoedi-Arabië gebruikt voor interne ordehandhaving en worden ook ingezet in buurland Bahrein.

OIP Sensor Systems exporteert vuurgeleidingssystemen naar India voor integratie in de Arjun-tanks die worden vervaardigd door de Heavy Vehicles Factory voor het Indiase leger. Deze tanks zijn gestationeerd in Rajasthan, in het grensgebied met Pakistan.

Cassidian Belgium vervaardigt elektronica voor de Typhoon-gevechtsvliegtuigen van Eurofighter. De Typhoon-vliegtuigen zijn in gebruik bij de krijgsmachten van het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Italië, Spanje, Oostenrijk en Saoedi-Arabië. De eerste gevechtsmis­sie van het Typhoon-vliegtuig vond plaats in maart 2011 tijdens de operaties van het Brits leger in Libië.

Varec exporteert onderdelen voor rupsbanden naar het Turkse defensiebedrijf FNSS in het kader van de modernisering van M113-voertuigen van het leger van de Filippijnen. Die worden ingezet op verschillende onrustige eilanden van het land (o.a. Masbate, Mindanao) voor het ordelijk laten verlopen van verkiezingen en het ontmantelen van private milities.

Sioen produceert, in opdracht van Sagem, multi-gelaagde kledingsystemen voor het FELIN-programma van het Frans leger. In 2010 werden de eerste FELIN-systemen aan gevechtsbataljons van het Frans leger geleverd, die ze vanaf eind 2011 gebruiken in Afghanistan.

Seyntex exporteert fragmentatievesten rechstreeks naar de krijgsmacht van Denemarken, die deze vesten onder andere gebruikt in buitenlandse missies in Irak en Afghanistan.

Barco exporteert beeldschermen naar Zwitserland voor de cockpit van de nieuwe PC-21 opleidingsvliegtuigen van Pilatus Aircraft. Deze vliegtuigen zijn in gebruik bij de luchtmachten van Zwitserland, Singapore en de Verenigde Arabische Emiraten voor de opleiding van hun gevechtspiloten.

Hoe kan eindgebruik best worden opgevolgd?

Een analyse van de verslagen van de Vlaamse Regering over wapenhandel toont aan dat de uiteindelijke eindgebruiker in 75% van de gevallen niet gekend is tijdens de Vlaamse vergunningsprocedure. Of het eindgebruik al dan niet wenselijk is voor Vlaanderen, wordt dan niet beoordeeld bij het toestaan of weigeren van een exportvergunning.

Het is de verantwoordelijkheid van bedrijven om het uiteindelijke eindgebruik van hun producten zo veel en zo goed mogelijk te kennen, en dat ook door te geven aan de overheid. Het is echter niet altijd vanzelfsprekend het eindgebruik van componenten te kennen. Serieproductie, langlopende contracten eigen aan de defensie-industrie en leveringen aan het vaak internationale moederbedrijf maken het voor de betrokken Vlaamse industrie moeilijk zicht te houden op het eindgebruik. Toch slagen een aantal bedrijven er wel in bijna altijd de eindgebruiker te vermelden bij hun vergunningsaanvragen.

Om een sluitende controle van het eindgebruik van Vlaamse defensieproducten mogelijk te maken, is het noodzakelijk dat de Vlaamse overheid alle betrokken bedrijven aanmoedigt om zo systematisch mogelijk informatie over het eindgebruik van de producten op te vragen bij hun klanten. De overheid moet ook zelf voldoende middelen vrijmaken om informatie te verzamelen en controle op eindgebruik efficiënt uit te voeren. Daarnaast moet een transparante rapportage er toe bijdragen dat het Vlaams Parlement het eindgebruik van militair materieel van Vlaamse makelij kan opvolgen en controleren.

Meer weten?

Het volledige rapport *'Van Vlaamse makelij: het eindgebruik van Vlaams militair materieel'* vind je op www.vlaamsvredesinstituut.eu.